

Úvěrové služby online v Evropské unii, jejich harmonizace

Lukáš Vacek
odbor finanční trhy II
Ministerstvo financí

Podnikatelské a spotřebitelské úvěry

- Oblast korporátních úvěrů zcela mimo zájem EU

X

- V rámci ochrany spotřebitele – detailní regulace **spotřebitelských úvěrů**
- Nově budou upraveny též **úvěry hypotéční**

Základní charakteristika směrnice EP a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru (dále jen „Směrnice“)

- Směrnice přijata dne 23. dubna 2008 (po 6 letech projednávání)
- Aktuálně platná transpoziční lhůta proběhla **11. června 2010** (původně směrnice uváděla 12. května 2010)
- Směrnice ruší směrnici 87/102/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru
- 8 kapitol a 32 článků
- režim plné harmonizace
- diskrece a tzv. faktické diskrece

Co Směrnice přináší nového a v čem se liší od směrnice 87/102/EHS

- rozšiřuje a upřesňuje **informační povinnosti věřitelů** (poskytovatelů spotřebitelského úvěru) vůči spotřebitelům, a to jak před uzavřením smlouvy, tak během trvání smluvního vztahu
- precizuje pravidla pro výpočet **roční procentní sazby nákladů**
- podrobně upravuje vzájemná práva a povinnosti věřitelů a spotřebitelů při **sjednávání** spotřebitelského úvěru
- věnuje se posouzení **úvěruschopnosti** spotřebitele a upravuje **přístup věřitelů k úvěrovým registrům**
- podrobně upravuje **předčasné splacení** úvěru
- nově ukládá povinnosti též **zprostředkovatelům** úvěru
- zavádí možnost spotřebitele řešit případné spory prostřednictvím vhodného systému **mimosoudního řešení sporů**
- a jiné...

Zodpovědnost za transpozici

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)

- Obecný gestor ochrany spotřebitele
- Gestor současného zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru
- **Hlavní gestor** Směrnice

Ministerstvo financí (MF)

- Ústřední orgán státní správy pro ochranu zájmů spotřebitelů na finančním trhu (viz § 4 kompetenčního zákona)
- **Spolugestor** Směrnice

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru

Legislativní proces (I)

Příprava zákona

- **jaro 2008** – založena společná pracovní skupina MPO a MF
 - rozhodnuto o transpozici Směrnice formou **zcela nového zákona o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru**
- **léto 2008** – identifikováno celkem 17 diskrecí relevantních pro ČR a připraven konzultační dokument
- **říjen 2008** – veřejná konzultace k relevantním diskrecím
- **přelom 2008/2009** – vyhotovení dopadové studie RIA a příprava paragrafovaného znění návrhu zákona
- **duben 2009** – vnitřní připomínková řízení na MPO i MF
- **květen/červen 2009** – meziresortní připomínkové řízení

Legislativní proces (II)

Projednání zákona vládou

- **červenec 2009** – předložení **návrhu zákona o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů** vládě
- **září 2009** – pracovní komise LRV (finanční právo, správní právo, občanské právo)
- **15. října 2009** – Legislativní rada vlády (negativní stanovisko)

- **14. ledna 2010** – předložení zákona vládě
- **11. února 2010** – projednání zákona Legislativní radou vlády
- **22. února 2010** – návrh zákona schválen vládou (účinnost stanovena na **1. ledna 2011!**)

Legislativní proces (III)

Projednání v Parlamentu, podpis prezidenta

Poslanecká sněmovna – sněmovní tisk č. 1055

- **10. března 2010** – návrh zákona schválen v prvním čtení

Senát – senátní tisk č. 244

- **13. dubna 2010** – Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu doporučil schválit zákon ve znění postoupeném PS
- **21. dubna 2010** – projednání v plénu – návrh zákona schválen

Prezident – návrh zákona podepsal 10. května 2010

Ve **Sbírce zákonů** zákon vyšel dne 20. května 2010 pod číslem **145/2010 Sb.**

Dne **1. ledna 2011** zákon **nabyl účinnosti**

Základní ustanovení

Co je to spotřebitelský úvěr?

§ 1 - spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem nebo zprostředkovatelem

Kdo je to spotřebitel?

§ 3 písm. a) – spotřebitelem se rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání

Kdo je to věřitel?

§ 3 písm. b) – věřitelem se rozumí fyzická nebo právnická osoba nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání

(=banka, spořitelní a úvěrní družstvo; osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění - nově se jedná o vázanou živnost)

Kdo je to zprostředkovatel?

§ 3 písm. c) – zprostředkovatelem se rozumí osoba která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu svého povolání spotřebiteli za odměnu nabízí možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji uzavírá jménem věřitele

Terminologie

- Zákon používá označení: „*smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr*“
- důsledek projednání zákona v LRV
- aby bylo na první pohled zjevné, že se nejedná o zvláštní smluvní typ
- Pro účely této prezentace používána také zkratka „smlouva o SÚ“)

Výjimky (I)

Zákon ze své působnosti vylučuje (viz § 2):

Půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu

a) poskytnutou pro účely bydlení, v níž je pohledávka **zajištěná zástavním právem k nemovitosti** a jejímž účelem je:

1. nabytí **vlastnického práva k nemovitosti**, vypořádání vlastnických vztahů k nemovitosti nebo výstavba nemovitosti,
2. úhrada za **převod členských práv a povinností v bytovém družstvu** nebo nabytí účasti v jiné právnické osobě za účelem získání práva užívání bytu či rodinného domu,
3. **změna stavby** nebo její připojení k veřejným sítím,
4. úhrada **nákladů spojených se získáním půjčky**, úvěru, nebo jiné obdobné finanční služby s účelem uvedeným v bodě 1 až 3, nebo
5. **refinancování** finanční služby uvedené bodech 1 až 4, a to i opakované

b) sjednanou v podobě nájmu věci nebo **leasingu**, u nichž není sjednáno právo nebo povinnost koupě předmětu smlouvy po uplynutí určité doby,

Výjimky (II)

Zákon ze své působnosti vylučuje (viz § 2):

Půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu

- c) poskytnutou **bez úroku nebo jakékoliv úplaty**
- d) sjednanou v podobě **průběžného poskytování služeb** nebo dodávání zboží stejného druhu, za které je možné platit v průběhu jejich poskytování **formou splátek**
- e) s celkovou výší **nižší než 5.000 Kč** nebo **vyšší než 1.880.000 Kč** (pro účely dolní hranice se sčítají smlouvy v období 12 měsíců; spotřebitelským úvěrem je ta smlouva, jíž se limit dosáhne/přesáhne a všechny následující uzavřené v uvedeném období)
- f) kterou **zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům jako vedlejší činnost** s RPSN nižší, než je RPSN spotřebitelských úvěrů obvykle nabízená na trhu, a která není obvykle nabízena veřejnosti

Výjimky (III)

Zákon ze své působnosti vylučuje (viz § 2):

Půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu

- g) sjednanou s OCP nebo bankou, jejímž účelem je **provedení operace s investičním nástrojem**, přičemž OCP nebo banka jsou do této operace zapojeni
- h) v podobě **bezplatného odložení platby** stávajícího dluhu
- i) poskytovanou **omezenému okruhu osob ve veřejném zájmu** na základě jiného **právního předpisu bezúročně** nebo s **úrokovými sazbami nižšími** než jsou sazby na trhu obvyklé
- j) při jejímž poskytnutí je věřiteli přenechána movitá věc a věřiteli nevzniká právo na vrácení peněz (=zastavárny)
- k) která je obsažena **ve smíru uzavřeném před soudem** nebo jiným příslušným orgánem

Vymezení pojmů (§ 3)

Celková výše spotřebitelského úvěru [písm. k)]

= souhrn všech částek, jež jsou spotřebiteli dány k dispozici

Celkové náklady spotřebitelského úvěru [písm. e)]

= veškeré náklady, včetně úroků, provizí, daní veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti s SÚ a které jsou věřiteli známy; do celkových nákladů se započítávají i **náklady související s doplňkovými službami** spotřebitelského úvěru, zejména pojistné, pokud je uzavření smlouvy o poskytnutí doplňkové služby povinné pro získání spotřebitelského úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek,

= co vše kromě vrácení jistiny musí spotřebitel v souvislosti s SÚ zaplatit

Celková částka splatná spotřebitelem [písm. f)]

= Celková výše SÚ + Celkové náklady SÚ

Vymezení pojmů (§ 3)

Referenční úroková sazba [písm. h)]

= úroková sazba, která se použije jako základ pro výpočet jakéhokoli úroku, jenž má být uplatněn, a která pochází z veřejně přístupného zdroje *a kterou mohou strany ověřit, avšak nemohou ji jakkoliv přímo ovlivnit*

Výpůjční úroková sazba [písm. l)]

= pevná nebo pohyblivá sazba **uplatňovaná ročně** na čerpanou výši SÚ

Pevná výpůjční úroková sazba [písm. m)]

= jediná úroková sazba na celé období

Vymezení pojmů

Roční procentní sazba nákladů I [§ 3 písm. c), § 10]

= celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele vyjádřené jako roční podíl z celkové výše úvěru

§ 10 odst. 1 RPSN = se rovná současné hodnotě všech nákladů spotřebitele sjednaných mezi věřitelem a spotřebitelem ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a počítá se na roční bázi podle vzorce uvedeného v příloze č. 5 k tomuto zákonu

§ 10 odst. 2 pro účely RPSN se použijí **celkové náklady úvěru pro spotřebitele s výjimkou nákladů splatných spotřebitelem v důsledku neplnění některého ze závazků** stanovených ve smlouvě o SÚ...

...Náklady na vedení účtu zaznamenávajícího platební transakce a čerpání, náklady na používání platebních prostředků pro platební transakce a čerpání a další náklady spojené s platebními transakcemi se zahrnují do celkových nákladů úvěru pro spotřebitele, s výjimkou případů, kdy je zřízení účtu nepovinné a náklady na tento účet byly samostatně uvedeny ve smlouvě o SÚ nebo v jiné smlouvě uzavřené se spotřebitelem.

Vymezení pojmů

Roční procentní sazba nákladů II [§ 3 písm. c), § 10]

V příloze č. 5 jsou zároveň **dodatečné předpoklady** pro výpočet RPSN (zpravidla – je-li více možností, při výpočtu RPSN zohlednit tu nejnákladnější pro spotřebitele)

Evropská komise

- Nechala vypracovat studii a pomůcku pro výpočet RPSN, kterou lze nalézt na jejím webu:
http://ec.europa.eu/consumers/rights/fin_serv_en.htm
- připravuje výkladové guidelines ke sporným ustanovením směrnice (mj. i pro výpočet RPSN)
- v rámci komitologické procedury navrhuje změny a doplnění předpokladů pro výpočet RPSN

Vymezení pojmů (§ 3)

Trvalý nosič dat [písm. j)]

= jakýkoli **nástroj**, který umožňuje spotřebiteli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě,

- termín používaný v Evropské legislativě – 2004/39/ES (MiFID), 2002/65/ES (DMD), 2002/92/ES (IMD), DCR

Bod 20 preambule směrnice 2002/65/ES (obdobně bod 12 směrnice 2002/92/ES):

„Trvanlivá média zahrnují zejména diskety, CD-ROM a DVD a pevný disk počítače spotřebitele, na němž je uložena elektronická pošta, ale nezahrnují internetové stránky, pokud nesplňují kritéria obsažená v definici trvanlivého média.“

Rozhodnutí Soudního dvoru EFTA E-4/09

Bod 16 preambule návrhu směrnice o právech spotřebitelů:

*The definition of durable medium should include in particular documents on paper, USB sticks, CD ROMs, DVDs, memory cards and the hard drive of the computer on which the electronic mail or a PDF file is stored. **For the purposes of this Directive, an electronic mail should also be covered as far as personal storage is possible for the consumer.***

(převzato z obecného přístupu Rady ke směrnici o právech spotřebitelů (dokument č. 16933/10), který byl přijat Radou pro Agri dne 24. ledna 2011.)

Návrh směrnice o smlouvách o úvěru na bydlení – čl. 9:

odst. 1: předsmílní informace musí být zpřístupněny *na trvalém nosiči nebo v elektronické podobě*

odst. 2: informace se poskytují *na papíře nebo na jiném trvalém nosiči* prostřednictvím evropského standardizovaného informačního přehledu („ESIS“)

Vymezení pojmů (§ 3)

Tabulka umoření [písm. n)]

= **tabulka obsahující dlužné platby, lhůty a podmínky vztahující se ke splacení těchto částek, rozčlenění každé splátky ukazující umořování jistiny, úrok vypočítaný na základě úrokové sazby a veškeré dodatečné náklady**; pokud není úroková sazba pevně stanovena nebo je možné dodatečně náklady změnit, musí tabulka umoření obsahovat jasnou a stručnou informaci, že uvedené údaje platí pouze do změny úrokové sazby nebo dodatečných nákladů provedené v souladu se smlouvou, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

(jedná se tedy o dokument, který míří jak do minulosti – co už bylo zaplaceno, tak do budoucnosti – co ještě má být zaplaceno)

Hlavní instituty nového zákona (I)

I. Ochrana věřitele před uzavřením smlouvy

1. Posuzování úvěruschopnosti dlužníka
2. Přístup k dlužnickým databázím

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

1. Informace v reklamě
2. Předmluvní informace
3. Posouzení úvěruschopnosti
4. Náležitosti smluv

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

1. Právo na odstoupení od smlouvy (tzv. „cooling-off period“)
2. Předčasné splacení
3. Informační povinnosti za trvání smlouvy
4. Výpověď spotřebitelského úvěru uzavřeného na dobu neurčitou

Hlavní instituty nového zákona (II)

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

1. Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru
2. SÚ ve formě možnosti přečerpání
3. Překročení
4. Dohoda za účelem odvrácení řízení o nárocích věřitele
5. Platba směnkou nebo šekem

V. Další důležitá ustanovení

1. Zprostředkovatelé
2. Přístup do odvětví
3. Veřejnoprávní dohled
4. Sankce
5. Mimosoudní řešení sporů

I. Ochrana věřitele před uzavřením smlouvy

1. Posuzování úvěruschopnosti dlužníka
2. Přístup k dlužnickým databázím

I. Ochrana věřitele před uzavřením smlouvy

Ad 1 Posuzování úvěruschopnosti dlužníka (§ 9; čl. 8)

- povinnost věřitele před uzavřením smlouvy **posoudit úvěruschopnost spotřebitele** na základě informací od něho získaných
- pokud je to nezbytné, je věřitel povinen nahlédnout i do příslušné **databáze (registru dlužníků)**
- tuto povinnost má věřitel i v případě jakéhokoli významného **zvýšení celkové výše úvěru**
- **spotřebitel je povinen** poskytnout věřiteli na jeho žádost **úplné, přesné a pravdivé údaje**
- v případě zamítnutí žádosti o úvěr na základě vyhledávání v registru dlužníků, je věřitel povinen **spotřebitele** o této skutečnosti **informovat** a sdělit mu údaje o použité databázi
- není-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti stanovené v § 9 nesplnil (viz § 22 odst. 5)

I. Ochrana věřitele před uzavřením smlouvy

Ad 2 Přístup k dlužnickým databázím (§ 9; čl. 9)

- Směrnice ukládá povinnost členským státům umožnit přístup pro věřitele z jiných členských států k databázím používaným v tomto členském státě k posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů
- podmínky přístupu **nesmí být diskriminační**
- cílem ustanovení je podpořit přeshraniční poskytování spotřebitelského úvěru
- zákon uloží provozovatelům úvěrových registrů povinnost umožnit věřitelům ze zemí EU přístup k údajům za **nediskriminačních podmínek**
- **transparentnost** - povinnost **uveřejnit podmínky přístupu věřitelů do databází způsobem umožňujícím dálkový přístup.**

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

1. Informace v reklamě
2. Předsmluvní informace
3. Posuzování úvěruschopnosti
4. Náležitosti smluv

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

Ad 1 Informace v reklamě (§ 4 + příloha č. 1; čl. 4)

Reklama na spotřebitelský úvěr by měla **v případě, že obsahuje údaj o nákladech**, obsahovat **formou reprezentativního příkladu** tzv. standardní informace:

- a) **roční procentní sazbu nákladů (RPSN)**,
- b) **výpůjční úrokovou sazbu** spolu s údaji o **veškerých poplatcích** na úvěr,
- c) **celkovou výši úvěru** (=souhrn všech částek daných k dispozici spotřebiteli)
- d) **celkovou výši** všech částek, jež má spotřebitel zaplatit, a **výši** jednotlivých **splátek**
- e) **dobu trvání spotřebitelského úvěru** a
- f) v případě úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu **cenu v hotovosti** a výši případné zálohy
- g) informaci o případné povinnosti uzavřít smlouvu o doplňkové službě (např. pojištění)

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

Ad 2 Předšmluvní informace (§ 5 + přílohy; čl. 5 a 6)

- podrobný seznam informací, které je věřitel povinen poskytnout spotřebiteli
- seznam je odlišný v závislosti na typu úvěru (např. úvěr ve formě možnosti přečerpání) – srovnej Přílohu č. 2 článek I a II
- tyto informace je povinen poskytnout s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy **v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat**
- informace lze poskytovat prostřednictvím formuláře (infolistu), který je přílohou Směrnice / zákona (Přílohy č. 6 a 7)
- spotřebitel je oprávněn na požádání obdržet **kopii návrhu** smlouvy (to neplatí pokud věřitel v okamžiku žádosti není ochoten přistoupit k uzavření úvěrové smlouvy)
- není-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti stanovené v § 5 nesplnil (viz § 22 odst. 5)

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

Ad 3 Posouzení úvěruschopnosti (§ 5 odst. 5; čl. 5 odst. 6)

- věřitel je povinen poskytnout spotřebiteli náležitá vysvětlení, a to takovým způsobem, aby byl **spotřebitel sám** schopen posoudit, jestli navrhovaná úvěrová smlouva odpovídá jeho potřebám a finanční situaci
- věřitel je povinen vysvětlit především
 - a) předsmluvní informace, včetně důsledků prodlení,
 - b) základní charakteristiky nabízených produktů
 - c) možné dopady na spotřebitele
- není-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti stanovené v § 5 nesplnil (viz § 22 odst. 5)

II. Ochrana spotřebitele před uzavřením smlouvy

Ad 4 Náležitosti smluv (§ 6 + příloha 3; čl. 10)

- Směrnice stanoví povinnost uzavření smlouvy „na papíře nebo jiném trvalém nosiči“ a zároveň umožňuje členským státům upravit podmínky platnosti smluv
- nový zákon zachová
 - **povinnou písemnou formu** ([viz § 40 odst. 2 a 3 OZ](#); 227/2000 Sb.)
 - **právo spotřebitele obdržet jedno vyhotovení smlouvy**
- **detailní výčet smluvních ujednání i informací**, které musí úvěrová smlouva obsahovat
- výčet je odlišný v závislosti na typu úvěru (např. úvěr ve formě možnosti přečerpání)
- podle § 8 se v případě, že **smlouva neobsahuje stanovené informace** a tuto skutečnost uplatní spotřebitel u věřitele, úvěr pokládá za **úročný ve výši diskontní sazby ČNB a ujednání o jiných platbách se stávají neplatnými** (vše s účinky *ex tunc!*)

Písemná forma právního úkonu

§ 40 občanského zákoníku

- (1) Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.
- (2) Písemně uzavřená dohoda může být změněna nebo zrušena pouze písemně.
- (3) Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou; činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. **Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.**
- (4) **Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.**
- (5) K písemným právním úkonům těch, kteří nemohou číst a psát, je třeba úředního zápisu. Úřední zápis se nevyžaduje, má-li ten, kdo nemůže číst nebo psát, schopnost seznámit se s obsahem právního úkonu s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, a je schopný vlastnoručně listinu podepsat.

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

1. Právo na odstoupení od smlouvy (tzv. cooling-off period)
2. Předčasné splacení
3. Informační povinnosti za trvání smlouvy
4. Výpověď spotřebitelského úvěru uzavřeného na dobu neurčitou

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

Ad 1 Právo na odstoupení od smlouvy – tzv. „cooling-off period“ (§ 11; čl. 14)

- spotřebitel má k dispozici lhůtu **14 kalendářních dnů** na odstoupení od úvěrové smlouvy bez udání důvodu
- cílem je umožnit spotřebiteli ukončit smlouvu v případě, že ji uzavřel např. pod nátlakem a bez náležitého posouzení jejího dopadu
- pokud smlouva neobsahovala předepsané náležitosti, začne lhůta plynout až ode dne, kdy budou tyto nedostatky odstraněny
- toto odstoupení je možné učinit **písemným** oznámením (v souladu s informací uvedenou ve smlouvě o právu na odstoupení) v uvedené lhůtě
- spotřebitel je povinen vrátit do 30 dnů od odeslání odstoupení jistinu navýšenou o úroky za dobu, po niž ml peníze u sebe

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

Ad 2 Předčasné splacení (§ 15, čl. 16)

- dlužník má právo kdykoli zcela nebo zčásti splnit své závazky z úvěrové smlouvy (především předčasně splatit úvěr)
- věřitel má však v takovém případě **nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění** za případné náklady spojené s předčasným splacením
- výše tohoto odškodnění však nesmí přesáhnout **1 %** předčasně splacené výše úvěru (případně 0,5 %, nepřesahuje-li doba mezi předčasným splacením a koncem úvěrové smlouvy jeden rok)
- Směrnice umožňuje **omezit** toto **odškodnění** jen na některé případy, nebo naopak **ve výjimečných případech umožnit věřitelům vyšší odškodnění** – žádnou z těchto diskrecí nakonec ČR nevyužila

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

Ad 3 Informační povinnosti za trvání smlouvy (§ 7; čl. 11 a 12)

- povinnost věřitele **informovat spotřebitele v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat v přiměřeném předstihu o každé změně úrokových sazeb** (jinak tato změna není účinná)
- v případě změny úrokové sazby v důsledku **změny referenční sazby** stačí poskytování informací o změně pravidelně a v přiměřeném intervalu
- výčet informací u spotřebitelského úvěru ve formě možnosti **přečerpání** (viz přílohu č. 4 – předchozí a nový zůstatek, úroková sazba, poplatky aj.)
- u spotřebitelského úvěru s pevně stanovenou dobou trvání **právo spotřebitele kdykoliv bezplatně získat výpis v podobě tabulky umoření**
- není-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti stanovené v § 7 nesplnil (viz § 22 odst. 5)

III. Ochrana spotřebitele po uzavření smlouvy

Ad 4 Výpověď spotřebitelského úvěru uzavřeného na dobu neurčitou (§ 12; čl. 13)

- Spotřebitel může smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou vypovědět:
 - kdykoliv a bezplatně
 - výpovědní lhůta nesmí být delší než 1 měsíc

- Věřitel může smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou vypovědět
 - je-li to sjednáno ve smlouvě
 - písemně v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat
 - výpovědní lhůta nesmí být kratší než 2 měsíce

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

1. Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru
2. SÚ ve formě možnosti přečerpání
3. Překročení
4. Dohoda za účelem odvrácení řízení o nárocích věřitele
5. Platba směnkou nebo šekem

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 1 Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru I (§ 14; čl. 15)

- Smlouvou o vázaném SÚ je **smlouva o spotřebitelském úvěru**, která je **závislá na smlouvě o koupi zboží nebo poskytnutí služby**
- Má se za to, že se jedná o závislé smlouvy, pokud **spotřebitelský úvěr slouží výhradně ke koupi určitého zboží nebo poskytnutí určité služby** a
 - a) prodávající nebo poskytovatel služby je zároveň věřitelem
 - b) věřitel využije služeb prodávajícího či poskytovatele služby při uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru, nebo
 - c) konkrétní zboží nebo služba jsou výslovně uvedeny ve smlouvě o spotřebitelském úvěru
- V případě, že spotřebitel odstoupí od kupní smlouvy nebo smlouvy o poskytnutí služby, **zaniká též smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru** (o této skutečnosti je spotřebitel povinen věřitele informovat).
- Zánik smlouvy o vázaném spotřebitelském úvěru nesmí být spojován s uplatněním jakýchkoliv sankcí ze strany věřitele nebo třetí osoby.

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 1 Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru II (§ 14; čl. 15)

Odklad povinnosti vrátit peníze

- Jestliže byla smlouva o koupi zboží uzavřena mimo prostory obvyklé k podnikání nebo při použití prostředků komunikace na dálku a spotřebitel zboží vrátil prodávajícímu, není spotřebitel povinen vrátit věřiteli poskytnuté peněžní prostředky dříve, než mu bude prodávajícím vrácena kupní cena.

Ručení věřitele

- Pokud spotřebiteli soudem přiznané nebo prodávajícím či poskytovatelem služby uznané právo na peněžité plnění nebylo ze strany prodávajícího nebo poskytovatele služby dobrovolně uspokojeno, ručí za uspokojení tohoto práva věřitel.

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 2 SÚ ve formě možnosti přečerpání (§ 22 odst. 2; čl. 2 odst. 3)

- možností přečerpání se rozumí *výslovné ujednání smluvních stran o zpřístupnění peněžních prostředků, které přesahují aktuální zůstatek na platebním účtu spotřebitele*
- **Směrnice zná tři typy úvěrů ve formě možnosti přečerpání**
 - 1) úvěr splatný do 1 měsíce – z režimu Směrnice vyloučen
 - podle § 22 odst. 1. se použije pouze § 5 odst. 1 [resp. Příloha č. 2 čl. II odst. 4 písm. c)]
 - 2) úvěr splatný na požádání nebo do 3 měsíců – dle čl. 2 (3) zvláštní režim
 - podle § 22 odst. 2 se na spotřebitelský úvěr ve formě možnosti přečerpání **splatný na požádání nebo do 3 měsíců** použijí jen některá ustanovení zákona (+ využita diskrece na RPSN)
 - 3) všechny ostatní úvěry ve formě možnosti přečerpání – žádné výjimky ani podle Směrnice ani podle zákona

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 3 Překročení (§ 16; čl. 18)

- překročením se rozumí *faktické zpřístupnění více peněžních prostředků, než je zůstatek na platebním účtu nebo než je smluvená možnost přečerpání*
- Je-li ve smlouvě o platební službě umožněno překročení, **musí obsahovat informace o úrokové sazbě a podmínkách jejího použití, sankcích, poplatcích a úrocích z prodlení**
- tytéž informace je zároveň věřitel povinen sdělovat spotřebiteli pravidelně v přiměřeném intervalu (***v listinné podobě nebo na jiném TND***)
- Při **výrazném překročení** (s čím to poměřovat?) trvajícím déle než 1 měsíc – informační povinnost věřitele ***v listinné podobě nebo na jiném TND*** (výše, překročení, výpůjční úroková sazba, sankce, poplatky aj. úroky)

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 4 Dohoda za účelem odvrácení řízení o nárocích věřitele (§ 22 odst. 3; čl. 2 odst. 6)

Na dohodu, kterou se

- v důsledku **prodlení** spotřebitele **odkládá platba** nebo mění způsob splácení, přičemž
- smluvní ujednání jsou **ve svém souhrnu alespoň stejně výhodná pro spotřebitele** jako v původní smlouvě
- => se použijí jen vybraná ustanovení zákona

Lze tedy rozlišovat 3 typy dohod o splátkovém kalendáři:

1. bezplatné odložení splátek => není spotřebitelským úvěrem – viz § 2 písm. h)
2. dohoda podle § 22 odst. 3 => volnější režim
3. dohoda nesplňující podmínky § 22 odst. 3 => plný režim ZSÚ

IV. Ochrana spotřebitele ve zvláštních případech

Ad 5 Platba směnkou nebo šekem (§ 18)

- V zásadě převzato stávající ustanovení § 12 zákona č. 321/2001 Sb.
- Splácí-li spotřebitel SÚ prostřednictvím směnky nebo šeku nebo zajišťuje-li jimi jeho splacení
 - **věřitel si musí počínat tak, aby byla zachována všechna práva spotřebitele vyplývající ze smlouvy o SÚ**

V. Další důležitá ustanovení

1. Zprostředkovatelé
2. Přístup do odvětví
3. Veřejnoprávní dohled
4. Sankce
5. Mimosoudní řešení sporů

V. Další důležitá ustanovení

Ad 1 Zprostředkovatelé (§ 17; čl. 21)

- Zprostředkovatel je povinen v reklamě i v dokumentaci pro spotřebitele uvádět rozsah svých oprávnění, zejména uvést zda **vykonává zprostředkování výhradně pro jednoho nebo více věřitelů**, anebo pro žádného (nezávislý makléř)
- Má-li být za zprostředkování placena **odměna spotřebitelem, musí být dohodnuta v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat** před uzavřením smlouvy o SÚ
- Zprostředkovatel je povinen **pro účely výpočtu RPSN sdělit věřiteli výši své odměny**, platí-li ji spotřebitel
- další povinnosti – viz např. § 5 odst. 6
 - stejné informační povinnosti jako věřitel

V. Další důležitá ustanovení

Ad 2 Přístup do odvětví (z. č. 455/1991 Sb.; čl. 20)

- Směrnice požaduje, aby věřitelé podléhali dohledu nebo aby byli regulováni
- Poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru bude nově **vázanou živností**
 - SŠ vzdělání, rekvalifikace nebo 3 roky praxe
 - Přejícné období 1 rok

V. Další důležitá ustanovení

Ad 3 Veřejnoprávní dohled (§ 19; čl. 20)

- Rozdělení dozorové působnosti mezi
 - **Českou obchodní inspekci** – obecný dozorový orgán s výjimkou dozoru vykonávaného ČNB
 - **Českou národní banku** – dozor nad poskytováním a zprostředkováním SÚ subjekty, které podléhají jejímu dohledu – viz § 44 zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB
 - banky, pobočky zahraničních bank, spořitelní a úvěrní družstva (=družstevní záložny, kampeličky),
 - platební instituce (viz § 8 z. č. 284/2009 Sb., o platebním styku) a instituce elektronických peněz,
 - banky [§ 1 odst. 1 písm. i) ZoB] a pojišťovny [§ 3 odst. 1 písm. n) ZPOJ] jako **zprostředkovatelé**
- ČNB vydala úřední sdělení s výkladem:
 - § 4 - reklama, § 5 odst. 5 – vysvětlení předsmělných informací, § 6 – písemná forma smlouvy

V. Další důležitá ustanovení

Ad 4 Sankce I (§ 20 a 21; čl. 23)

- Směrnice požaduje, aby sankce byly účinné, přiměřené a odrazující
- § 20 zákona – Správní delikty – jednotlivé odstavce dle subjektů (pozn. v odst. 2 by správně měl být v návěští uveden jen „věřitel“)
- Pokuta za porušení povinností stanovených zákonem až 5 mil. Kč
- Obdobná pravidla o odpovědnosti za správní delikt jako v § 24d zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele:
 - odpovědnost PO i podnikající FO
 - **liberační důvod** – prokázání veškerého úsilí, které bylo možné požadovat, aby porušení povinnosti zabránila
 - **subjektivní** (2 roky) a **objektivní** (5 let) lhůta pro zánik odpovědnosti

V. Další důležitá ustanovení

Ad 4 Sankce II (§ 7, 8, 11; čl. 23)

- vedle veřejnoprávních sankcí též sankce soukromoprávní
 - neúčinnost právního úkonu (§ 7 odst. 1)
 - úročení diskontní sazbou (§ 8)
 - prodloužení lhůty pro odstoupení od smlouvy (§ 11 odst. 1)

V. Další důležitá ustanovení

Ad 5 Mimosoudní řešení sporů (ZoFA; čl. 24)

- Zákon předpokládá, že spory z SÚ bude řešit **finanční arbitř** [viz Přílohu č. 3 – Povinné informace ve smlouvě odst. 1 písm. r)]
- Rozšíření působnosti **finančního arbitra** i na spory ze spotřebitelských úvěrů řešeno **samostatnou novelou** (návrh zákona schválen vládou 19. dubna 2010, účinnost předpokládána také k 1. lednu 2011; zákon **nezařazen** na 79. schůzi PS)
- Novela ZoFA nyní předložena Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 224, 6. května 2011 schválena ve 3. čtení; účinnost k 1. červenci 2011)
- Už nyní sjednaná rozhodčí doložka nevylučuje příslušnost finančního arbitra
- Zároveň možnost řešit spory též v rámci **Projektu MPO** mimosoudního řešení sporů

Co v zákoně o spotřebitelském úvěru upraveno není

1. Regulace úrokové sazby
2. Zákaz rozhodčích doložek

Regulace úrokové sazby

- MF je dlouhodobě proti zavádění přímých úrokových stropů (úrok vs. RPSN)
- ujednání o úrokové sazbě, které je v rozporu s dobrými mravy **je neplatné**
- princip dále rozpracovaný judikaturou:

rozsudek NS - 33 Odo 233/2005

úroky, které čtyřnásobně překračují úrokovou sazbu, poskytovanou v místě bydliště dlužníka bankami, jsou v rozporu s dobrými mravy

Zákaz rozhodčích doložek

- právní úprava rozhodčího řízení obsažená v zákoně č. 216/1994 Sb. je pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv **zcela nevyhovující**
- Snadné získání **exekučního titulu** – často zneužíváno (přiznávány i vysoké smluvní pokuty, které by jinak byly v rozporu s dobrými mravy)
- Za určitých okolností – **nepřiměřená klauzule** ve spotřebitelských smlouvách (93/13/EHS) – viz judikaturu ESD C-168/05 Mostaza Claro, C-40/08 Asturcom – musí být přezkoumatelná soudem ve všech fázích – včetně exekučního řízení
- Rozhodnutí VS v Praze (12 Cmo 496/2008 – 28), KS v Ostravě, NS – **neplatnost rozhodčích doložek**; *jen stálé rozhodčí soudy zřízené na základě zákona mohou vydávat své statuty a řády...*
- Novela zákona 216/1994 Sb. nyní po MPŘ předkládána vládě

Webové stránky MF

- Základní informace o zákoně
- Ke stažení - platný text zákona včetně důvodové zprávy
- Ke stažení - text směrnice
- Seznam často kladených otázek

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_spotreb_uver.html

Dotazy lze posílat na adresu

spotrebitelskyuver@mfcr.cz

Aktuality

MINISTERSTVO FINANCÍ

- 10. prosince 2010 :: **Pozvánky na semináře MF pro pracovníky krajů, obcí a jejich organizací na téma: PPP projekty v praxi - prosinec 2010** ▼
- 06. prosince 2010 :: **Informace Odborné knihovny MF - č. 15/2010** ▼
- 03. prosince 2010 :: **Přehled dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic, kterými je Česká republika vázána - aktualizace ke dni 3.12.2010** ▼
- 02. prosince 2010 :: **Emisní kalendáře na 1. čtvrtletí 2011** ▼
- 02. prosince 2010 :: **Strategie financování a řízení státního dluhu na rok 2011** ▼
- 30. listopadu 2010 :: **30. Kolokvium - průzkum prognóz makroekonomického vývoje České republiky (2010 - 2013)** ▼
- 30. listopadu 2010 :: **Informace o materiálech, které předkládá Ministerstvo financí na jednání vlády dne 1. prosince 2010** ▼
- 30. listopadu 2010 :: **Cenový věstník 13/2010** ▼
- 30. listopadu 2010 :: **Zprávy MF číslo 5/2010** ▼
- 29. listopadu 2010 :: **Odpověď Ministerstva financí České republiky na veřejnou konzultaci Evropské komise k proticyklickému kapitálovému poštářu** ▼
- 29. listopadu 2010 :: **Informace Odborné knihovny MF - č. 14/2010** ▼
- 26. listopadu 2010 :: **Zpravodaj MF - listopad 2010** ▼
- 26. listopadu 2010 :: **Pravidla pro pracovní návštěvy členských zemí v souvislosti s přípravou nabídky k Twinnig projektu (Guidelines for Fact Finding Missions)** ▼
- 22. listopadu 2010 :: **Fond Partnerství (Program švýcarsko - české spolupráce) - Nedostatky a chyby v předložených žádostech** ▼

DAŇOVÁ SPRÁVA

- 10. prosince 2010 :: **Pokyn D - 346** ▼
- 10. prosince 2010 :: **Nové struktury XML souborů pro elektronické formuláře EPO** ▼
- 09. prosince 2010 :: **Daňový kalendář pro rok 2011** ▼
- 09. prosince 2010 :: **Pokladny finančních úřadů pro výběr daní v hotovosti budou otevřeny do 15. 12. 2010 (včetně). V roce 2011 budou tyto pokladny otevřeny od 10. ledna 2011** ▼
- 09. prosince 2010 :: **Od 1. ledna 2011 - Daňová složka (vzor) končí a nahradí ji klasická složka typu "A", dostupná na všech pobočkách České pošty** ▼

EKOZAKÁZKA

[EKOZAKÁZKA - MF KOMUNIKUJE](#) - souhrn publikovaných informací k tématu

Živelní pohromy

[Státní pomoc při obnově území postiženého živelní pohromou \(Povodně 2010\)](#) - souhrn veškerých informací

Účetní reforma veřejných financí

Rychlá navigace pro celou účetní reformu v oblasti veřejných financí.

Média centrum

TISKOVÉ ZPRÁVY

- 09. prosince 2010 :: **Změny v placení daní v příštím roce** ▼
- 07. prosince 2010 :: **AVÍZO: Společná tisková konference MF a ČNB na téma Zvyšování finanční gramotnosti v ČR** ▼
- 03. prosince 2010 :: **Pravidelné setkání ministrů financí a hospodářství zemí EU (Rada ECOFIN) 7. prosince v Bruselu** ▼
- 02. prosince 2010 :: **Nižší úrokové náklady i výpůjční potřeba státu, první emise dluhopisů pro domácnosti v roce 2011** ▼
- 01. prosince 2010 :: **Pokladní plnění státního rozpočtu ČR za leden až listopad 2010** ▼

REAKCE NA NEPŘESNOSTI V MÉDIÍCH

- 30. listopadu 2010 :: **Politicky exponované osoby** ▼
- 23. listopadu 2010 :: **Vyjednávání smluv s daňovými ráji** ▼
- 19. listopadu 2010 :: **MF zrušilo výběr kanceláře, která má zastupovat stát při arbitráži** ▼

MF V MÉDIÍCH

- 08. prosince 2010 :: **K novele zákona o účetnictví** ▼
- 07. prosince 2010 :: **Stát neškemrá, dává lidem možnost spořit** ▼
- 03. prosince 2010 :: **Dluhopisy budou mít zajímavé úroky** ▼

Informační služby

- 06. prosince 2010 :: **Informace Odborné knihovny MF - č.**

Dnes je 11.12.2010

Domovská stránka > Finanční trh > Spotřebitelský úvěr

Aktuální

Archiv

Spotřebitelský úvěr

▶ Finanční trh v ČR

▶ Aktuálně

▶ Finanční stabilita a dohled

▶ Základní informace

▶ Zahraniční vztahy/EU

▶ Platná legislativa v ČR

▶ Platná legislativa v EU

▶ Kapitálový trh

▶ Bankovníctví

Aktuality

▶ Platební služby

rok 2010

▶ **Spotřebitelský úvěr**

▶ Aktuálně

[n č. 145/2010 Sb. - o spotřebitelském úvěru](#)

▶ Pojišťovnictví

▶ Základní informace

č. 21. dubna 2010, o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, s účinností od 1. ledna 2011
tně Příloh č. 1 - 7 k Zákonu č. 145/2010 Sb.

▶ Penzijní připojištění

▶ Platná legislativa v ČR

Příloha č. 1 - Povinné informace v reklamě

▶ Stavební spoření

▶ Platná legislativa v EU

Příloha č. 2 - Povinné informace před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

Příloha č. 3 - Povinné informace ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr

▶ Ochrana spotřebitele

▶ Příloha č. 4 - Povinné informace po dobu trvání trvání spotřebitelského úvěru ve formě možnosti přečerpání

▶ Finanční vzdělávání

▶ Příloha č. 5 - Výpočet roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr

▶ Příloha č. 6 - Formulář pro standardní informace o spotřebitelském úvěru

▶ Publikace

▶ Příloha č. 7 - Formulář pro informace o spotřebitelské úvěru poskytovaném ve formě možnosti přečerpání a za účelem sjednání nové smlouvy, kterou se odkládá platba nebo mění způsob splácení

▶ Veřejná diskuse

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále též jen „zákon“) je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS do českého právního řádu. Cílem právní úpravy je dosažení harmonizace spotřebitelského trhu v rámci Společenství, a tím i posílení důvěry a právní jistoty spotřebitelů a poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Nový zákon nahradil zákon č. 321/2001 Sb. o některých podmínkách spotřebitelského úvěru, který již neodpovídal současnému vývoji úvěrových produktů nabízených spotřebitelům na trhu.

V případě dotazů nebo nejasností týkajících se nového zákona o spotřebitelském úvěru se na nás prosím obračete prostřednictvím emailu na adrese spotrebitelskyuver@mfcrcz.

Související informace:1. [Základní informace o novém zákonu o spotřebitelském úvěru](#)

- ▶ Informace o transpozici směrnice 2008/48/ES
- ▶ Oblast působnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru
- ▶ Informace podle subjektu (spotřebitel/věřitel)

2. [Seznam často kladených dotazů včetně odpovědí](#)

Děkuji za pozornost

Lukáš Vacek

Ministerstvo financí ČR

Odbor 35 – Finanční trhy II

Oddělení 353 – Retailové finanční služby a ochrana spotřebitele na finančním trhu

poštovní adresa: Letenská 15, 118 10 Praha 1

kancelář: Legerova 69, 110 00 Praha 1

Tel: 00420 257 042 995

e-mail: lukas.vacek@mfcz.cz

<http://www.mfcz.cz>